

здібностей значною мірою залежить від доцільного добору сучасних методів, форм і засобів організації освітнього процесу, створення розвивального середовища та педагогічної підтримки дитячої ініціативи, що забезпечує умови для повноцінного розкриття творчого потенціалу кожної дитини.

Список використаних джерел:

1. Замелюк М. І. Від гри до творчого розвитку дитини. *Збірник наукових праць «Академічні студії». Серія «Педагогіка»*. 2021. Вип. 3, ч. 2. С. 31-38.
2. Котелянець Ю. О. Розвиток творчості дошкільників засобами театралізованої діяльності. *Витоки педагогічної майстерності*. 2020. Вип. 25. С. 106-110.
3. Моляко В. О. Чи можна навчити творчості. *Обдарована дитина*. 2018. № 2. С. 3-4.
4. Пеклун О. А. Вікові особливості розвитку творчих здібностей дітей. *Achievements and prospects of modern scientific research. Abstracts of the 1st International scientific and practical conference. Editorial EDULCP. Buenos Aires, Argentina*. 2020. С. 315-318.
5. Передерій О. Л. Засоби формування творчих здібностей дітей дошкільного віку у світлі сучасних освітніх реформ. *Педагогічні науки : реалії та перспективи*. 2019. Вип. 5. С. 162-165.
6. Guilford J. P. *The Nature of Human Intelligence*. New York : McGraw-Hill, 1967. 538 p.
7. Torrance E. P. *Creativity in the Classroom*. Washington : National Education Association, 1977. 162 p.

ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ОБРАЗНОГО МИСЛЕННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗАСОБАМИ ЛІПЛЕННЯ

Старовойт Леся, кандидатка педагогічних наук, доцентка

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського (Україна)

*Древенчук Юлія, здобувачка ступеня вищої освіти «магістр»
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського (Україна)*

Сучасний етап розвитку дошкільної освіти характеризується суттєвими трансформаціями, зумовленими впровадженням інклюзивного підходу, що орієнтований на забезпечення рівного доступу до освіти та створення умов для всебічного розвитку кожної дитини незалежно від її індивідуальних можливостей. У цьому контексті особливої актуальності набуває проблема добору педагогічних засобів, здатних поєднувати доступність освітнього процесу з розвитком творчого потенціалу дітей. Вагоме місце серед таких засобів посідає художньо-естетичний розвиток дітей старшого дошкільного віку, оскільки саме в цей період відбувається інтенсивне становлення художньо-образного мислення як основи творчої діяльності, емоційного пізнання навколишнього світу та особистісного самовираження.

У психолого-педагогічних дослідженнях українських учених художньо-образне мислення розглядається як важлива складова цілісного розвитку особистості дошкільника. Зокрема, О. Кононко, В. Луценко, С. Нечай зазначають, що формування образного мислення у дітей відбувається у тісному взаємозв'язку з розвитком емоційної сфери, уяви та творчої активності, а залучення до мистецької діяльності створює умови для переходу від безпосереднього чуттєвого сприймання до усвідомлення й узагальнення художнього образу [7].

Проблематика художньо-творчого розвитку дітей знайшла ґрунтовне відображення у працях Л. Масол, яка розглядає мистецтво як засіб формування цілісного художнього мислення, здатного інтегрувати емоційне переживання з усвідомленням образного змісту. Дослідниця наголошує, що художньо-образне мислення формується не шляхом відтворення готових зразків, а через особистісне осмислення та інтерпретацію художнього досвіду [2].

Формування художньо-образного мислення дітей старшого дошкільного віку в умовах інклюзивного освітнього середовища значною мірою забезпечується засобами художнього конструювання. Залучення дошкільників до конструктивної діяльності сприяє розвитку вміння планувати послідовність власних дій, втілювати творчі задуми, а також активізує просторові уявлення та образне мислення, підтримуючи емоційну сферу й позитивну мотивацію до навчання [8].

Аналіз сучасних українських наукових публікацій свідчить про посилення інтересу до проблеми художньо-продуктивної діяльності дітей у контексті інклюзивної освіти. У дослідженнях І. Дубковецької, О. Будник, С. Сидоріва наголошується, що інклюзивне освітнє середовище потребує застосування таких педагогічних засобів, які забезпечують доступність діяльності для всіх дітей і водночас сприяють розвитку їхнього творчого потенціалу [1]. У цьому аспекті ліплення розглядається як універсальний вид художньої діяльності, доступний дітям з різними освітніми можливостями.

Ліплення як засіб формування художньо-образного мислення посідає особливе місце в системі дошкільної освіти. За результатами досліджень Л. Старовойт та Н. Тодосієнко, робота з пластичними матеріалами активізує сенсорний досвід дитини, сприяє розвитку дрібної моторики, просторових уявлень та уяви, що безпосередньо впливає на становлення образного мислення [5; 6]. У процесі ліплення дитина має можливість експериментувати з формою, змінювати первинний задум і надавати створюваному образу індивідуального емоційного забарвлення.

У сучасних наукових дослідженнях також підкреслюється корекційно-розвивальний потенціал ліплення в інклюзивних групах закладів дошкільної освіти. Зокрема, А. Спека зазначає, що тактильна художня діяльність позитивно впливає на емоційний стан дітей з особливими освітніми потребами, сприяє зниженню рівня тривожності та формуванню позитивної самооцінки [3]. Важливою перевагою ліплення є його відносна незалежність від рівня

мовленнєвого розвитку, що робить цей вид діяльності доступним засобом самовираження для дітей з мовленнєвими та інтелектуальними труднощами.

Науковці звертають увагу на необхідність створення спеціальних педагогічних умов для формування художньо-образного мислення засобами ліплення в інклюзивному освітньому середовищі. До таких умов відносять забезпечення психологічно комфортної атмосфери, індивідуалізацію навчальних завдань, варіативність матеріалів і технік, а також інтеграцію ліплення з ігровою, мовленнєвою та пізнавальною діяльністю [4].

Таким чином, ліплення є педагогічно доцільним і науково обґрунтованим засобом формування художньо-образного мислення дітей старшого дошкільного віку в умовах інклюзивного освітнього середовища. Воно сприяє розвитку уяви, емоційної чутливості, творчої активності та соціальної взаємодії, що має особливе значення в умовах спільного навчання дітей з різними освітніми можливостями. Перспективним напрямом подальших досліджень є розроблення методичних моделей занять з ліплення, адаптованих до потреб інклюзивних груп закладів дошкільної освіти.

Список використаних джерел:

1. Дубковецька І., Будник О., Сидорів С. Впровадження інклюзивної освіти в Україні: проблеми та перспективи. *Вісник Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника*. 3, 2016 р. С. 99-105.
2. Масол Л. Загальна мистецька освіта : теорія і практика : Монографія. Київ : Промінь, 2006. 432 с.
3. Спека А. Інклюзивна мистецька освіта в системі освітніх закладів України. *Збірник наукових праць «SCIENTIA»*. Сан-Франциско, США, 2025. С. 149-158.
4. Старовойт Л. В., Ліхницька Л. М. Розвиток художньо-творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку засобами декоративно-ужиткового мистецтва. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. Вип. 64. 2022. С.147-160.

5. Старовойт Л.В. Художньо-естетичне виховання дошкільників засобами ліплення. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія : Зб. наук. праць.* Випуск 43. / Редкол.: В.І.Шахов (голова) та ін. Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2015. С. 131-13.

6. Тодосієнко Н. Розвиток творчого самовираження дітей дошкільного віку засобами зображувальної діяльності. *Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти : зб. мат-лів VIII Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції.* Вип.13, 2024. С. 395-396.

7. Формуємо у старших дошкільників цілісне світобачення: навчально-методичний посібник / Авт. кол-в: Кононко О.Л., Луценко В.О., Нечай С.П., Плохій З.П., Сидельникова О.Д., Старченко В.А., Терещенко О.П., Шелестова Л.В., Якименко Л.Ю. К. : «Імекс-ЛТД», 2013. 260 с.

8. Starovoit, L. V. Khudozhnye konstruyuvannya z paperu ta kartonu [The artistic design of paper and paperboard]. Vinnytsya: FOP Korzyn D. Ju., 2015. 168 p.

ЕМОЦІЙНО-ЕСТЕТИЧНИЙ РОЗВИТОК ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗАСОБАМИ НЕТРАДИЦІЙНИХ ТЕХНІК МАЛЮВАННЯ

Старовойт Леся, кандидатка педагогічних наук, доцентка

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського (Україна)

Доманська Ганна, здобувачка ступеня вищої освіти «магістр»

Вінницький державний педагогічний університет

імені Михайла Коцюбинського (Україна)

Сучасні трансформації дошкільної освіти, зумовлені гуманізацією освітнього процесу та впровадженням інклюзивної моделі навчання, актуалізують проблему емоційно-естетичного розвитку дітей старшого дошкільного віку. Особливої значущості вона набуває в умовах інклюзивного